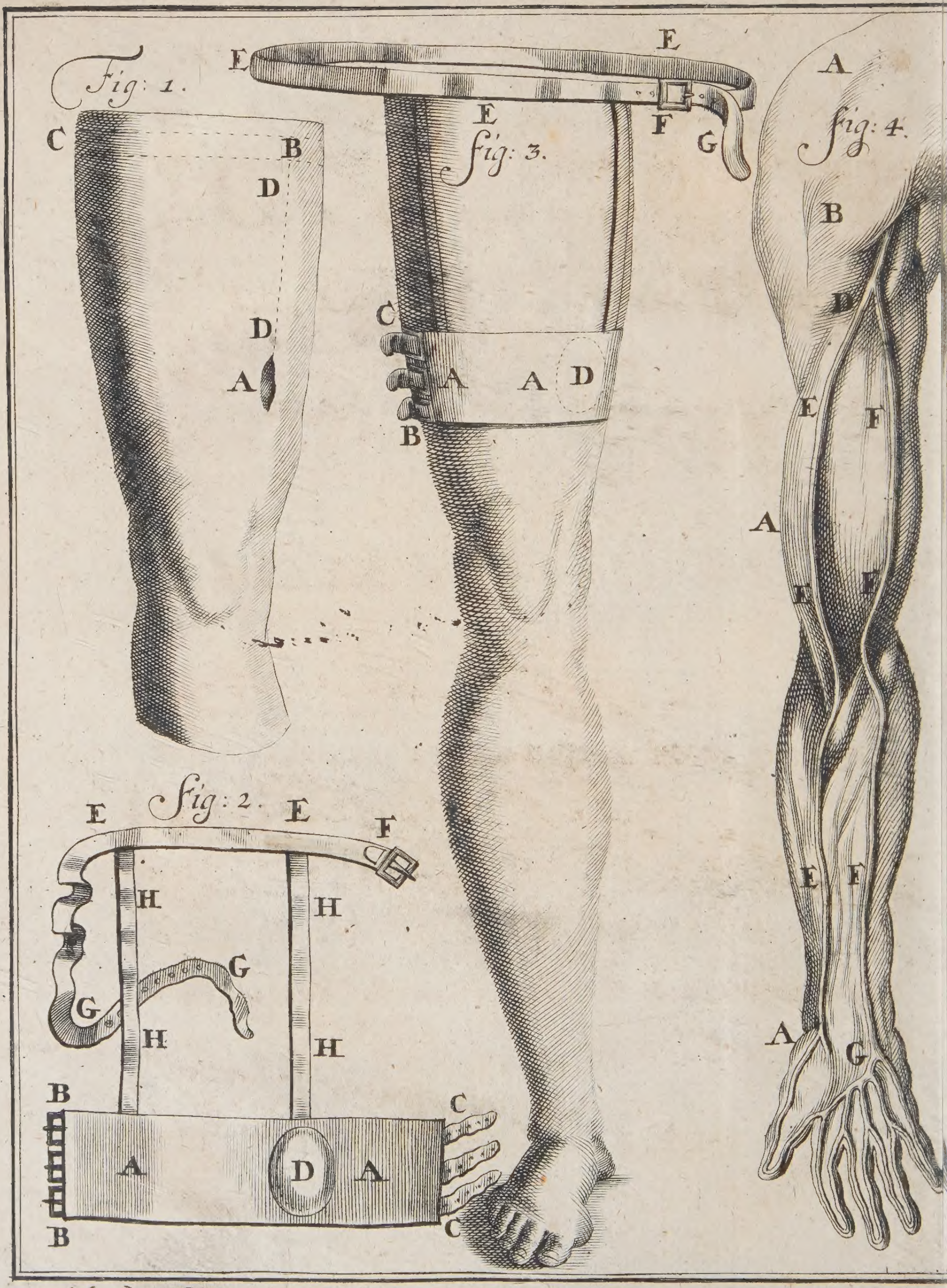
10280

Reinig, Johs Andr

Helmstadt.

Fig: 1.
Fig: 3.
Fig: 4.
Fig: 2.

DISSERTATIO INAVGVRALIS CHIRVRGICA
SISTENS CASVM
DE

ARTERIAE CRVRALIS VVLNERE PERICVLOSISSIMO FELICITER SANATO

QVAM
PRAESIDE
LAVRENTIO HEISTERO
MED. D. SER. DVC. BRVNOV. AC LVNEB. A CONSILIIS AVLICIS ET ARCHIATRO, PRAXEOS CHIRVRGIAE AC BOTANICES PROFESSORE PVBLICO ET PRIMARIO, ACAD. SCIENT. CAES. NEC NON REG. LOND. AC BEROL. COLLEGA LONGE GRAVISSIMO FACVLTATIS SVAE SENIORE ET H. T. DECANO
SPECTABILI
DN. PATRONO PRAECEPTORE AC PROMOTORE
PER OMNEM VITAM NON SATIS VENERANDO
PRO GRADV DOCTORIS
EIVSQVE PRIVILEGIIS SOLITO MORE
OBTINENDIS
IN IVLAEO MAIORI
HORIS ANTE ET POMERIDIANIS CONSVETIS
SOLEMNI ERVDITORVM EXAMINI SVBIICIET
AVTOR RESPONDENS
IOHANNES ANDREAS REINIG
MAGDEBVRGENSIS.

D. XXII. DECEMBRIS MDCCXLI.

HELMAESTADII, LITTERIS SCHNORRIANIS.

QVOD

FELIX FAVSTVMQVE ESSE

ET IN HONOREM ACADEMIAE IVLIAE CEDERE IVBEAT

DEVS TER OPTIMVS MAXIMVS!

AVCTORITATE CAESAREAE MAIESTATIS SVMMA

FELICIBVSQVE AVSPICIIS

SERENISSIMI PRINCIPIS AC DOMINI

DOMINI

CAROLI

DVCIS BRVNSVICENSIVM AC LVNEBVRGENSIVM

ACADEMIAE IVLIAE

HOC TEMPORE DIRECTORIS ET CANCELLARII MAGNIFICENTISSIMI

DOMINI NOSTRI LONGE CLEMENTISSIMI,

PRORECTORE MAGNIFICO

CHRISTIANO BREITHAVPT

ELOQVENTIAE ET POESEOS PROFESSORE PVBLICO ORDINARIO

CELEBERRIMO

POST PROBATA COLLEGIO NOSTRO PER CONSVETA EXAMINA

IN ARTE MEDICA PROFECTVS ET ERVDITIONEM

PVBLICEQVE ET OPTIME DEFENSAM DISSERTATIONEM

INAVGVRALEM

DE ARTERIAE CRVRALIS VVLNERE PERICVLOSISSIMO FELICITER SANATO

VIRO NOBILISSIMO ATQVE DOCTISSIMO

IOHAN. ANDREAE REINIGIO

MAGDEBVRGENSI

SVPREMVM IN MEDICINA DOCTORIS GRADVM

ET IVRA AC PRIVILEGIA HVIC ANNEXA

LEGITIME MOREQVE CONSVETO PVBLICE HODIE COLLATA ESSE

LITTERIS HISCE COLLEGII MEDICI SIGILLO MVNITIS

TESTOR

LAVRENTIVS HEISTERVS

MEDIC. DOCT. SEREN. DVC. BRVNSVICENS. ET LVNEB. A CONSILIIS AVLICIS ET ARCHIATER, PRAXEOS CHIRVRGIAE AC BOTANICES PROFESS. PVBL. ET PRIMARIVS, ACAD. SCIENTIAR. CAESAR. REGIAEQVE LONDINENS. ET BEROL. COLLEGA ORDINIS MEDICI H. T. DECANVS ET PROMOTOR,

HELMSTADII D. XXVIIII. DECEMBR. MDCCXXXXI.

(L.S.)

VIRO

*ILLVSTRI, EXCELLENTISSIMO AT-
QVE EXPERIENTISSIMO*

DOMINO

LAVRENTIO
HEISTERO

MEDICINAE DOCTORI, SERENISS. DVCI BRVNOV. ET
LVNEB. A CONSILIIS AVLICIS ET ARCHIATRO, PRA-
XEOS, CHIRVRGIAE AC BOTANICES PROFESSORI
PVBLICO ET PRIMARIO, ACAD. CAESAR. NAT.
CVRIOS. NEC NON REGIAE LONDIN.
ET BEROLIN. COLLEGAE
GRAVISSIMO

PATRONO AC PRAECEPTORI SVO

PER OMNEM VITAM NON SATIS
COLENDO

NEC NON

VIRO

EXCELLENTISSIMO CONSVLTISSIMO

ATQVE DOCTISSIMO

ADAMO FRIDERICO ROHDEN

REGIS BORVSSIAE CONSILIARIO AVLICO

IVRISCONSVLTO MAGDEBVRGENSI

FELICISSIMO

AFFINI SVO DILECTISSIMO

HANC DISSERTATIONEM INAVGVRALEM

IN PERPETVAE OBSERVANTIAE TESSERAM

CONSECRAT

TANTORVM VIRORVM NOMINVM

CVLTOR OBSERVANTISSIMVS

IOH. ANDR. REINIG.

VIRI
ILLVSTRIS, EXCELLENTISSIMI, EXPERIENTISSIMI, CONSVLTISSIME ATQVE DOCTISSIMI
FAVTORES AC PATRONI
OMNI HONORIS CVLTV PROSEQVENDI

Q*uoties, elaborata denique, divini numinis auxilio, disputatione nostra inaugurali, de eo cogitavit animus, cui potius haec studiorum meorum prima conamina sacra cuperem,* VOS VIRI ILLVSTRIS, EXCELLENTISSIMI *ille mihi semper*

sistebat. De rationibus, cur hoc ita fieret, non multum erat cogitandum, ipso animo me vestrum debitorem pronunciante. Nam ea, ILLVSTRIS HEISTERE, TVA *in me exstant beneficia, quibus neque enumerandis, neque consequendis virium sufficit tenuitas. Tanta enim diligentia tantaque dexteritate ac fidelitate, non iis modo, quae medicinam spectant, sed etiam, quae ad Chirurgiam pertinent, cuius omnis Europa facile* TE *Principem agnoscit, animum imbuisti, ut quidquid tenuis mea musa in his praestare valet, id omne* TIBI *referat acceptum. Ingrati suspicionem merito itaque incurrerem, nisi animus id, quod* TIBI *debet, publice nunc testaretur.*

Accipe igitur VIR EXCELLENTISSIME *in perpetuae observantiae tesseram, huncce qualemcunque libellum, quem sub gravissimo*

TVO

TVO PRAESIDIO *haud ita pridem defendere mihi licitum erat. Accipe non exculti adhucdum ſatis ingenii primum foetum eumque non tantum ſed mentis inprimis voluntatem reſpice. Si maiora illud quondam enixum fuerit Deo T. O. M. vires ſatis largiente, me idem facturum eſſe certo* TIBI *perſuadeas certius. Summus ille rerum humanarum arbiter felici ſidere omnia* TVA *conamina abſolvi iubeat.* TE, *litterarum ornamentum, eorum qui graviter decumbunt, ſolatium, ſplendidiſſimae familiae decus, ac mihi denique Patronum ac Fautorem ad ultimum usque vitae halitum non ſatis venerandum, tectum ſervet ac incolumem. Sic mecum eruditi, ſic mecum aegri, ſic mecum illi, quibus doctrinae* TVAE *curae cordique ſunt, unanimiter laetabuntur. At* TE *vero nunc etiam me converto* VIR EXCELLENTISSIME, EXPERIENTISSIME ATQVE CONSVLTISSI-

 ME,

ME, AFFINIS CONIVNCTISSIME, *ad* TE *inquam, qui a primo ſtatim contractae neceſſitudinis foedere ſalutis meae curam ad hunc usque diem quam ſolertiſſime geſſiſti. Si graves illas moleſtias ac aerumnas, quas ſtudiorum meorum curriculum* TIBI *ſaepe movit, vel leviter modo perpendo, anxius obſtupet animus.* TV *enim ille es, qui a primis quaſi, ut aiunt, incunabulis ſtudiorum meorum incremento mire proſpexiſti.* TIBI, *Halam me recipere, ea relicta Muſas Bergenſes, quae in Coenobio prope Magdeburgum adhucdum quam maxime florent, ſalutare, ut firma ſtudiorum fundamenta ibidem ponerem, bene tunc viſum fuerat. Quinimo finitis denique ſtudiis, quibus in inferioribus ſubſelliis animus ſolet imbui, ad altioria mihi progredienti ac ad muſas Argentinenſes conferenti, comes exſtitiſti individuus. Vbi, dum per aliquot annos*

nos

nos ſtudiis invigilaveram, res meas firmo magis talo ſtare putabas, ſi Helmſtadii quoque ex ILLVSTRIS HEISTERI *facundo ore doctrinas haurirem. Factum igitur eſt, ut* TVO *potiſſimum conſilio felicem me nunc praedicare poſſim. His omnibus rite penſitatis, quis eſt qui non videat, me* TIBI VIR EXCELLENTISSIME TVI*sque curis potiſſimum ſtudiorum meorum incrementa debere. Habeo igitur omnino, quod mihi gratuler de occaſione, qua animum gratiſſimum publice* TIBI *oſtendere poſſum. En igitur* VIR EXCELLENTISSIME CONSVLTISSIME ATQVE DOCTISSIME *multarum moleſtiarum, mei cauſſa ſusceptarum, fructus. Accipe in perpetui amoris ſignum diſſertationem hanc noſtram inauguralem, quam* TVO NOMINI *dicatam volo. Sapientiſſimum illud numen in omni negotiorum genere* TIBI *praeſto ſit, ſanitatem per aliquot tempus infir-*

firmam iterum roboret, ingenii vires conservet ac per diu TE *salvum esse iubeat ac incolumem. Valete* VIRI, ILLVSTRIS, EXPERIENTISSIMI, CONSVLTISSIME ATQVE DOCTISSIMI, *meque* VOBIS *ut & imposterum commendatum habeatis enixe rogitat*

NOMINVM VESTRORVM

Dabam
Helmstadii d. VI. *Jan.*
MDCCXLII.

Cultor humillimus

I. A. REINIG.

PROOEMIVM

BENEVOLE LECTOR.

Accedente temporum illa periodo, qua literarum mearum moderatores, more conſueto, abſoluto ſtudiorum curriculo, me privilegia ac honores doctorales capere admonerent, de argumento quodam pro inaugurali diſputatione cogitanti mihi multum animus obloquebatur. Anceps enim erat atque dubius, imo neſcius, quaenam illa foret materia, quae pro hoc ſcopo obtinendo eſſet idonea atque ſufficeret. Cum animus itaque modo hinc, modo inde volveretur, factum eſt, ut caſus quidam Chirurgicus graviſſimus & notatu, ut mihi ſaltem videtur, haud indignus, quem ſuperiori vere una cum aliis commilitonibus ab Excell. Domino PRAESIDE curatum, hac in ur-

be vidi, *de Arteriae nimirum cruralis vulnere* graviſſimo atque periculoſiſſimo, mihi prae aliis arrideret. Quod argumentum igitur eo lubentius illuſtrandum atque de eo diſputandum elegi, quo magis, a natura quaſi, me ad Chirurgiam, partem illam Medicinae antiquiſſimam atque praeſtantiſſimam ferri, viderem. Scio equidem, fore permultos, qui mihi obganniant, dari adhuc quam plurima alia themata, hoc longe praeclariora, imo inauguralis argumenti loco, caſum potius medicum quam chirurgicum, quia ſummos in Medicina honores ambio, praeſtitiſſe. At quis eſt, qui non videat, hos ex eorum eſſe cenſu, qui nobilis artis chirurgicae contemtores, imo iuratos quaſi hoſtes ſe profitentur, & qui putant nullum aut ſaltem perquam exiguum Chirurgiae in Medicina uſum eſſe, aut Chirurgiam Medico indignam, atque ad Chirurgos curationes chirurgicas eſſe relegandas. At hinc illa labes, hinc tot acerbae multorum lacrymae, qui, cum ab eiusmodi Medicis, in Chirurgia hoſpitibus, ſalutem ſperare non licet, tandem ad rudes tonſores, balneatores, hiſtriones, imo ipſos ſaepe carnifices confugiunt; a quibus vero mirum in modum ſaepius eiusmodi miſeri excruciari atque peiores ſaepe, quam antea fuerunt, derelinqui ſolent. Et qui, quaeſo, hoc aliter fieri poteſt? eiusmodi enim homines, texturae ac fabricae corporis humani utplurimum prorſus rudes atque ignari, partes laeſas nullo modo legitime poſſunt reſtituere, quarum ſtructuram, compoſitionem ac naturam neſciunt. Neque prudentes illud ab iis deſiderare iure poſſunt: quippe

qui-

quibus utplurimum inſtitutio & diſcendi occaſio, ſaepe ſumtus, ſaepe ingenii vires deſunt, ut haec acquirant, quae ad Chirurgum genuinum, qualem nos volumus, conſtituendum efformandumque, ſummopere ſunt neceſſaria. Non illum enim Chirurgum hic intelligimus, quem rudis quaedam empiria, levia imo leviſſima quaedam vulnera curare condocuit, quemque in aliis rebus ad chirurgiam pertinentibus, ubique coecutientem deprehendimus; ſed illum potuis chirurgum appellandum eſſe putamus, qui in difficilioribus caſibus chirnrgicis, imo in ipſis, qui vitae iacturam minantur, (ſi ullo adhuc modo ſanari poſſunt) ea remedia easque curationes, quae manu fiunt, prudenti conſilio atque manu adhibet, quibus aeger, miſerrime ſaepe vexatus, imo morti quam proximus, conſervari poteſt. Quod difficilis haec omnino res ſit & arduum opus, ſingulari tamen etiam cum honore coniunctum, quivis ſtudio medico atque chirurgico modo leviter imbutus, ſepoſitis praeiudicatis opinionibus, facile videt. Non enim cum illis Medicis ſentio, qui nobiliſſimam hanc artem generique humano quam maxime proficuam, contemnendo imo convitiis afficiendo, omnibus eius genuinis cultoribus, ſine ratione ſufficiente maculam inurunt turpispiſſimam a). Neque cum illis mihi res eſt, qui temere aſſeverant, quod Medicus non debeat eſſe Chirurgus. Non cum illis, qui Chirurgiae uſum inMedicina denegant; hos enim ego omnes, ut pro genuinis

a) Ita fere ſentire videtur Gualterus HARRIS in diſſert. ſuis medicis & Chirurgicis variis in locis.

cuinis AESCVLAPII aut HIPPOCRATIS filiis declarem, impetrare a me nullo modo possum. Provoco potius ad eos, quibus e meliori luto finxit praecordia Titan, sanioribus medicinae principiis imbutos, quibus datum est discernere pondera rerum; hos omnes in meam sententiam transituros esse confido. a) Quorum igitur innixus autoritate & iudicio, contumelias eorum, qui praesentia legent, facile feram, imo honori mihi tribuam, quod hac in re, multorum celeberrimorum virorum fatum & me maneat. Non habeo vero quod verear: nam res mea ipsa loquitur, artisque huius praestantia se ipsam satis manifestat atque defendit; imo e longinquo quasi eorum audio applausus, qui ope nobilissimae huius scientiae, a viris in hac arte peritis, e mortis faucibus erepti, adhuc dum vivunt. Exempla talia e longinquo accersere atque studiose colligere non opus est; cum praeter casum, quem antea iam indicavi, hoc & praecedenti anno varios hic vidimus notatu dignissimos, ex quibus vero nunc tantum unicus, ut afferatur, sufficiat, ubi ipse Dom. PRAESES virum quemdam satis honoratum, superiori aestate in integrum restituit, cui in collo tumor erat ingens, peculiaris naturae, & totam anteriorem colli partem ambiens, quo iam ab octo circiter annis aeger se vexatum senserat; qui vero tandem ita auctus est, ut vix amplius deglutire & respirare potuerit, adeoque fere confectus fuerat, ut suffocari sibi videretur. Nonne exempla haec artis chirurgicae valorem ac praestan-

a) Vid. graves eiusmodi autores in Excell. Dn. PRAESIDIS instit. chirurg. pag. 10. & seq.

ſtantiam ſatis indicant? nonne clare evincunt, quod *Chirurgia ſaepe efficiat, quod Medicina nequit?* Ipſe enim cum multis aliis commilitonibus harum curationum ſive operationum periculoſisſimarum teſtis fui oculatus, ipſi vidi, quod Medicamenta ſola, centies adhibita, ut & ipſa cura, quam *ſympatheticam* dicunt, & quam multi egregii viri, dum Medicamenta omnia fruſtra adhibuerant, in hocce caſu ultimo ſummopere laudaverant, nihil effecerunt, ſed brevi aegrum certe morti tradidiſſent, niſi manu chirurgica ſervatus eſſet. Video ex his omnibus reſultare, quod una pars Medicinae alteri manum praebeat, quod Chirurgia ac Medicina a ſe invicem ſeparari nequeant, ſed comites eſſe debeant individuae, ſi alias Medicus ac Chirurgus ſuo munere rite volunt defungi. Taceant itaque Chirurgiae oſores & calumniatores; taceant, qui ſtudium hoc nobiliſſimum vilipendunt aut contemnunt, illudque Medico indignum eſſe clamant. Hac ſunt ea, Lector Benevole, quae animum mihi addiderunt, ut argumentum chirurgicum pro diſputatione inaugurali elegerim, atque id quidem, quod in hac muſarum Iulia, in cive quodam honeſto contigiſſe, ipſe vidi. Det modo D. T. O. M. ut haec ſtudiorum meorum prima conamina in ſui laudem & aegrorum emolumentum cedant. Tu vero B. L. mendas, ſi quae forte irrepſerint, cenſorio ſupercilio nimis rigide perſtringere noli, me, data occaſione, aequalia humanitatis officia praeſtiturum eſſe, ut certo tibi certius perſuadeas, eſt, quod enixe oro atque rogito, Vale ac Fave.

DISSERTATIO CHIRVRGICA INAVGVRALIS

EXHIBENS CASVM

DE

ARTERIAE CRVRALIS VVLNERE PERICVLOSISSIMO FELICITER CVRATO.

CASVS.

I.

SVtor quidam ex primariis hic Helmſtadii, die XIV. Maii huius anni, tempore matutino, hora circiter ſeptima, cultro quodam acuto, quali plerumque ad calceos conficiendos, coriumque exſcindendum atque adaptandum uti ſolent hi artifices, malo fato arteriam cruralem in femore dextri pedis, amplo ſatis vulnere, graviter ſe vulnerat, id quod ſequente modo contingebat. Sedebat in ſella, atque in calceo quodam perficiendo ſive exaſciando occupatus, forte fortuna culter iſte ipſi e manu excidit; genubus vero fortiter adductis eum ſubito excipere ſatagens, id quod homines in eiusmodi caſibus plerumque facere ſolent, manubrium cultri, qui transverſam ac quiſiverat poſituram, in ſiniſtri femoris partem inferiorem impingit; cuſpis vero acuta dextri femoris interiorem partem reſpiciebat, quam itaque ea contractionis genuum vi ac impetu, mala fortuna, ita in femur dextrum, ad ſex circiter digitos transverſos ſupra genu impellebat, ut arteria cruralis, ſive re-

ctius

ctius *femoralis*, hoc ipſo ſecundum lineam rectam, (vid. figuram noſtram I. litt. A,) graviter vulneretur. Factum enim eſt ſtatim, ut ingens ſanguinis copia, ſicut in omnibus maiorum arteriarum laeſionibus accidere ſolet, ex hoc vulnere cum impetu mox proſiliret.

II.

Vulneratus ſatis intrepidus, partim ipſe, partim praeſentes & adſtantes eius domeſtici, quum id viderent, concurrentes aegroque ſubſidio venientes, vulnus partim digitis, partim linteis comprimere, ſanguinisque profluvium vehemens cohibere tentant ac ſtudent, non putantes, quod vulnus hoc adeo grave ac periculoſum eſſet; Cum vero illud non poſſent, & aeger iam ex magna ſanguinis profuſione valde debilitaretur, de ſalute ſua ſollicitus, chirurgum legionis militum primarium, qui non adeo remote a vulnerato degebat, advocari curat, compreſſo interim vulnere, quantum poterant. Qui cum veniret, vulnus adhuc multum ſanguinis fundebat, id quod linteamentis carptis, liquore quodam ſtyptico imbutis, itemque *lycoperdo*, quod *Boviſt* vulgo appellant chirurgi, probe replebat, ſuperimpoſitis ſpleniis variis, ea ſpe, fore, ut ſanguinis profluvium ita cohiberi queat.

III.

Cum vero hoc non ſufficere videret, dum ſanguis haec omnia, licet digitis ea comprimeret, larga adhuc copia penetraret, Chirurgus hic ſenex &

ſatis expertus, alios adhuc in auxilium vocari deſideravit; praeſertim cum aegrum ſenſim valde langueſcere conſpiceret, & mortis periculum ſatis inde agnoſceret. Vocabatur itaque ex aedibns ILL. DN. PRAESIDIS Studioſus quidam Medicinae ac Chirurgiae veteranus & probe exercitatus WAGENERVS, amicus meus coniunctiſſimus, qui, cum ex nuncio locum vulneris & gravitatem profuſionis ſanguinis intelligeret, *machinam tortilem*, vulgo *torcular* ſive *Tourne-quet*, dictam, & ſpeciatim eam a DOM. PRAESIDE correctam, a) cum ceteris ad hanc rem requiſitis neceſſariis mox ſecum fert, atque ad aegrum adveniens, arteriam cruralem laeſam eſſe, ex loco vulneris & ingenti copia ſanguinis, quam in terram iam profuſam conſpiciebat, & qui adhuc fluebat, neque chirurgi caſtrenſis compresſione penitus cohiberi poterat, haud ſine ratione iudicabat.

IV.

Prae omnibus igitur, dum Chirurgus caſtrenſis ōs vulneris linamentis & digitis, quantum poterat, comprimebat, torcular indicatum, praeſtantisſimum atque divinum in his malis remedium, femoris parti ſuperiori admovebat. Vid. fig. I. Litt. B. C. impoſita ſcilicet faſcia convoluta & craſſa, loco B, ubi truncus huius arteriae femoralis ſitus eſt, & circumducto idoneo ſplenio clauſoque cingulo B C, torcular ad locum C, ſive exteriore femoris parte, ſuppoſito & huic

a) Vid. Eius. Inſtit. Chirurg. Tab. V. fig. 6.

& huic ſplenio craſſo, trochlea ſtringebat, donec in vulnere ſanguinis profluvium ceſſaret.

V.

Cum vero & hic, dum caſum eiusmodi nondum vidiſſet, & multa adhuc agenda ſupereſſe probe cognoſceret, viribusque ſuis, ut prudentis iunioris Medici & Chirurgi eſt, in re tam ardua & periculi adhuc pleniſſima, non ſatis confideret, prudentiorem magis in his rebus expertum virum ac nominatim EXC. DN. PRAESIDEM adhuc advocandum eſſe aegro, uxori & amicis aegri mox ſuadebat, qui eum etiam cito advocandum curarunt.

VI.

Hic etiam, cum una cum aliis Studioſis Medicinae, mox adveniſſet, & torcular rite adhibitum eſſe vidiſſet, hoc nondum ſufficere dixit, ſed praemiſſo prognoſtico de curationis ſumma difficultate atque eventu dubio, aptum vulnus hoc arteriae periculoſiſſimum deligandi modum ſe primum ad vitam & pedem aegri ſervandum adhibiturum eſſe, ait, qui ſi feliciter ſuccederet, ut ſpes ipſi adhuc ſupereſſet, bene pro aegro eſſe; e contrario, ſi ille, laxato, quantum ſatis eſt, torculari, non ſuccederet, & ſanguinis profluvium hoc non cohiberi queat, vulnus incidendum arteriamque laeſam quaerendam & circumducto filo ſupra vulnus conſtringendam ſive ligandam eſſe, imo ſi forte non niſi unicus arteriae cruralis truncus hoc in femore adeſſet, ſicut ſaepe obſervari

ſolet, ſubinde ne ligaturam quidem arteriae laeſae ad ſanandum hoc malum ſufficere, quia tunc partes infra ligaturam poſitae, ob ſanguinis arterioſi hac ipſa ſublatum influxum, ſphacelo corripi ſolent, ita ut aeger tunc ſine ablato crure ſummoque vitae diſcrimine ſervari non poſſit.

VII.

Interea tamen ſe blandiorem & meliorem, qui apta deligatione fit, modum primum tentaturum eſſe promiſit, cum ſpes ipſi eſſet, eum una cum prudenti torcularis uſu hic ſuccedere poſſe: quia ſcalpellum arteriam forte non transverſe diviſiſſet, aut omnino inferiorem arteriae partem a ſuperiori reſecuiſſet, ſed ſecundum longitudinem tantum incidiſſet, quae laeſio faciliorem curationem admitteret.

VIII.

Itaque vulnere, linamentis carptis ac probe contortis, alcohole vini bene imbutis, repleto, lycoperdum, his ſuperimpoſuit, ſuper hoc ſplenia tria craſſa, gradatim maiora, quorum primum longitudinem vulneris paullo ſuperabat; alterum hoc rurſus paullulum maius, tertium vero rurſus hoc alterum magnitudine ſuperabat, eaque Chirurgo firmiter continenda, committebat.

IX.

Poſtea *ſplenium longum anguſtum, & duos digitos craſſum*, ea longitudine, ut fig. I. a litt. A. ad B. ſe extenderit, ei tractui femoris interiori, qui hic punctu-

ctulis DD. indicatur, ubi truncus arteriae laesae situs erat, imponebat. Hoc facto, *fasciam* longitudine sex ulnarum parisiensium sumsit, quae tres digitos lata erat, eamque circa vulnus & splenia, gradatim ipsi imposita, sexies ad splenia haec supra vulnus probe firmanda circumduxit; postea perductus spirales obtusos ad genu descendit, factoque uno circuitu infra genu, sursum ad femur & vulnus reascendit, factisque iterum aliquot super primis in loco vulneris ductibus, ad os vulneris tanto melius comprimendum & claudendum, sicut fere alias in fracturis simplicibus huius femoris ossis fieri solet, a vulnere sensim per ductus similes spirales obtusos sursum versus torcular B. C. ascendit; verum ab hoc loco femoris supremo sic sensim versus vulnus rursus descendit, hisque spiris splenium illud longum & crassum in loco DD. positum rite firmaret, eoque modo arteriae truncum subtus positum apte comprimeret, ut relaxato postea torculari, impetus sanguinis in hanc arteriam & vulnus multum imminueretur, atque sic sanguinis nova profusio nonsolum impediretur, verum ora vulneris rectius rursus glutinari queant. Denique factis adhuc aliquot ductibus laxioribus, spiralibus, modo sursum, modo deorsum, ad praecedentes melius firmandos, finem fasciae, ubi desinit, acu & filo firmari iussit.

X.

Fascia itaque sic iniecta, aegroque in lectulo commode collocato, torcular non removit, sed tantum

tum eius trochleam ita blande relaxavit, quantum pro aliquo influxu ſanguinis in femur & totum pedem procurando, opus eſſe credidit, id quod ex modico tantum & tolerabili doloris ſenſu, quem aeger percipit, diiudicandum eſſe docuit. Nam quam diu vehementem aeger dolorem in loco, ubi torcular collocatum eſt, percipit, nimis hoc adhuc conſtrictum eſſe inde colligi, ſatis vero eum relaxatum eſſe docet, quando dolorem & conſtrictionem tantum modicum eumque ſatis tolerandum aeger ſentit.

XI.

Hoc itaque in ſtatu, ordinatis tamen prius medicamentis roborantibus, ſubinde ſumendis, praeſcriptoque apto victus regimine ab Excell. D. PRAESIDE relictus, verum curae & Studioſorum Medicinae & chirurgi, qui primus apud aegrum aderat, ab eo commendatus erat, quorum duo nimirum per plures dies atque noctes vigilias apud aegrum egerunt, quique non ſolum novis adhuc ſpleniis & faſciis, atque ſimul, ſi forte haemorrhagia quaedam nova incideret, quomodo torcular dirigerent, illudque rurſus conſtringerent, ab ipſo inſtruebantur. Ita aeger e mortis periculo non ſolum ereptus & ut dici ſolet, ex orci faucibus extractus, verum etiam tandem feliciter, duorum circiter menſium ſpatio, perfecte curatus eſt, ita ut poſtea ad conſuetos ſuos labores redire potuerit, & optima adhuc dum ſanitate ſine ullo incommodo fruatur. Quid vero in curatione actum, quomodo vulnus deligatum ac glutina-

natum ſit, quae poſt glutinationem facta ſunt ad anevrysma avertendum, & quae alias ſcitu digna ac neceſſaria ſunt circa eiusmodi mala, in ſubſequente explicatione & illuſtratione huius caſus dicemus.

EXPLICATIO ET ILLVSTRATIO HVIVS CASVS.

XII.

Cum de arteriae cuiusdam & quidem *cruralis* periculoſiſſimo vulnere in noſtra diſſertatione agimus, neceſſarium eſſe exiſtimo paucis indicare *quid nomine Arteriae*, quid poſtea *cruralis*, & deinde etiam *Vulneris* intelligamus. *Quod hic illuſtrandum.*

XIII.

Arteria deſcribitur ab Anatomicis, quod ſit vas ſanguiferum, conicum, pulſans, elaſticum, pro ſanguine a corde ad omnis corporis partes, pro variis iisque diverſiſſimis uſibus devehens. *Arteria 1. quid.*

XIV.

Duae primariae ſunt in corpore humano aliorumque animalium arteriae, *Pulmonalis* ſcilicet atque *Magna*, quae *Aorta* quoque dici ſolet. *Pulmonalis* a ventriculo cordis dextro, quem quidam recentiores *anteriorem*, alii *ſuperiorem*, vocare malunt, incipit, per ſolos pulmones innumeris ramulis diſtribuitur, ſanguinemque e ventriculo cordis dextro propulſum, per pulmonem dextrum & ſiniſtrum in venam pulmonalem, & ex hac in auriculam & ventriculum cordis ſiniſtrum, poſtquam reſpirationis *2. Quotuplex.*

beneficio magis, quam antea fuit, in his comminutus eſt, multo floridiorem, & tenuiorem impellit. Sed cum haec nihil prorſus faciat ad noſtrum ſcopum, nihil amplius etiam de hac hic ſum dicturus.

XV.

Quid arteria aorta.

Altera corporis *Arteria* princeps, quae *Magna* ſive *Aorta* appellatur, e *ſiniſtro* ſive poſteriori cordis ventriculo, magno eoque unico oritur trunco, qui ſicut pulmonalis arteria in principio ſuo *tres habet valvulas, ſemilunares* dictas, ita poſitas ac fabricatas, ut ſanguis, quem e corde contracto, ſive in ſyſtole eius acceperunt, in diaſtole eius in cor regredi nequeat: dum ita ſeſe expandunt, ut viam ex arteriis his in cor occludant: adeoque, dum arteriae ſe tunc conſtringunt, ſanguis in eis contentus, a vi elaſtica arteriarum fortiter compreſſus in cor non remeare, ſed vi arteriae coactus, verſus partes omnes corporis, per innumeros eius ramos & ramulos ad ultimas usque extremitates progredi cogatur.

XVI.

Eius diſtributio.

Non vacat iam *diſtributiones trunci arteriae aortae* omnes recenſere, quia hoc me nimis a ſcopo meo abduceret; Interea tamen, qui eas ſcire, aut in figuris aeneis videre cupit, illi autor ſum, ut figuras totius huius arteriae apud VESALIVM, EVSTACHIVM, VERHEYENVM, COVVPERVM vel DRAKIVM, Autores Anatomicos celeberrimos, inſpiciat, ſic inde motus & diſtributionis ſanguinis

per

per totum corpus aptam aliquam ideam ſibi formare poterit. At, cum ſpeciatim de *cruralis arteriae vulnere* hic agimus, de hac paullo uberius nobis exponendum erit.

XVII.

Quid arteria cruralis.

Nomen habet haec arteria a *Cruribus*, quia crurum nomine integri ſubinde pedes, ab infima ſcilicet abdominis parte, usque ad calcem intelliguntur. Attamen quia pedes integri, ſub *crurum* nomine ita ſaepe intellecti, ab accuratioribus Anatomicis rurſus in *femora* & *crura*, ſtricte ſic dicta, dividuntur, intelligitur tunc femoris nomine pars pedis ſuperior & craſſior, ab imo ventre incipiens & ad genu usque ſe extendens; cum contra *crurum nomine* ſtrictius ea pedum pars ſolum accipiatur, quae inter genu & pedem extremum interiacet, vulgoque *Tibia* hodie adpellari ſolet. Hoc itaque ſenſu arteria illa, quae in ſutore noſtro laeſa fuit, *femoralis* rectius ac diſtinctius appellatur: quia in ea parte vulnerata eſt, quae proprie *femoris* nomine venit, & quae in tibia collocatae ſunt, ſive per tibiam diſtribuuntur, *tibiales arteriae* vulgo dici ſolent. Interea tamen verba valent ſicut nummi, nosque quia quamplurimi arteriam *femoralem* adpellari ſolent *cruralem*, pro ſynonymis ſic habebimus *arteriae femoralis & cruralis* vocabula, ne quis forte eas pro diverſis aut diſtinctis habeat, vel a nobis ita haberi credat.

XVIII.

Cruralis arteriae ortus.

Harum *arteriarum cruralium* ſive femoralium *duae ſunt*, una ſcilicet in unoquoque crure ſive femore, quae oriuntur, *ex ita dictis iliacis* & hae ex ima parte trunci arteriae aortae, deſcendentis dictae, qui truncus circa infimas lumborum vertebras in abdomine in duos magnos ramos diſtribuitur, qui *iliacae* adpellantur arteriae & verſus crura progrediuntur, alter ad dextrum, alter ad ſiniſtrum, & quamdiu in abdomine manent, nimirum a fine ſeu infima aortae parte usque ad egreſſum ex hoc, *iliacarum arteriarum nomen* retinent, mox vero, quando extra abdomen, femur ingrediuntur, licet eaedem ſint arteriae, tamen a ſitu, in quo nunc ſunt, ſive a parte, quam tranſeunt, *cruralis* ſive *femoralis* nomen aſſumunt. Conf. ſi placet, figurae Autorum ſupra §. XVI. nominatorum.

XIX.

Situs earum aptiſſimus.

His arteriis ſapientiſſimus machinae noſtrae conditor aptiſſimum, qui excogitari poteſt, dedit ſitum, ne, quia laeſio earum valde periculoſa eſt, facile laedantur, ſed a quamplurimis iniuriis, laeſionibus & ictibus, quibus femora expoſita ſunt, defenſa lateant. Nimirum non deſcendunt ad genu *vel per anteriorem vel per exteriorem femoris partem*, quippe quae omnis generis laeſionibus quam maxime expoſitae ſunt; verum oblique per interiorem partem, iuxta *musculum ſartorium* & *vaſtum* internum dictum, ita ut quamplu-

ri-

rimae laesiones & ictus eas attingere nequeant; sed e contrario paucissimis tantum, quantum fieri potuit, feriri queant, progrediuntur. Quoniam vero in interiori latere collocatae sunt, factum est, ut singulari prorsus ratione in vulnerato nostro altera earum, sicut §. I. dictum est, laesa fuerit.

XX.

Descendit etiam arteria cruralis *unico* tantum plerumque *trunco*, per femur totum usque infra genu & utplurimum tantum minores ramulos ad musculos vicinos praegrandes nutriendos spargit, quo fit, ut, quia magna est haec arteria, dum integro cruri sive pedi sufficiens nutrimentum afferre debet, eius laesio, ob celerem & copiosam sanguinis, quando vulnere paullo ampliore, vel altiori loco laesa est, profusionem, subitaneam saepe mortem afferat: sicuti non solum autores quam plurimi, a) sed tristissimus etiam casus, qui ante aliquot annos hic contigit, comprobant, ubi *quis, ex laesa hac per gladium arteria*, vulneratus intra paucissima horae momenta & fere in ipso laesionis loco animam cum sanguine, antequam ei succurri potuerit, amisit. *Cruralis truncus plerumque unicus.*

XXI.

Interea tamen etiam subinde in *suprema femoris parte in duos magnos quasi truncos se dividit:* quorum alter interiorem, ordinariam & consuetam femoris par- *In duos subinde truncos dispescitur.*

a) Ex quibvs nunc solum nominabo BOHNIVM de vulner. renunc. p. 135. ZITTMANN p. 710. p. 724. WALDSCHMID. in dissert. de Vulneribus arteriarum in artubus saepe funestis raro lethalibus p. 16.

partem, ſicut modo diximus, occupat; alter vero, attamen priori minor, per exteriorem, profunde tamen ſub musculis & inter eos, ſatis hic craſſos, diviſus in ramulos ad genu usque deſcendit, quemadmodum eum nonſolum VERHEYENVS a) prae omnibus aliis Anatomicis optime delineavit, verum & Celeb. Dom. PRAESES ipſum etiam aliquoties in cadaveribus, praeſertim quorum arterias ceracea materia repleverat, eadem fere ratione offendit: cuius rei ſcientia ad res quasdam, circa vulnera harum arteriarum gravis momenti, infra exponendas, rectius intelligendas quam plurimum facit. Hinc tanto magis miror, quod multi magni Anatomici huius rami nullam prorſus mentionem fecerint; cum tamen non ſit adeo rarus.

XXII.

Quomodo ad tibiam pergat.

Quando autem truncus maior vel interior fere ad genu pervenit, adhuc magis introrſum ſe inflectit, ita ut tandem ad poſteriorem oſſis femoris partem perveniat, ubi *arteriae poplitaeae* nomen aſſumit & mox intra interſtitium duorum condylorum eius ſe abſcondit, ita ut & hic facile laedi nequeat. Hinc per articulum ſive flexuram genu, quam *poplitem* vulgo appellant, pergit ad tibiam, ſuram ingreditur, locum intra duo cruris oſſa, tibiam ſcilicet & fibulam, occupat, ibidem in duos tresve magnos ſe dividit ramos, qui poſtea per totam tibiam & pedem pul-

a) in Antat. corp. hum. Tab. XXXVIII. fig. 2. litt. B.

pulcherrime diſtribuuntur, omnibusque partibus hic collocatis ſanguinem afferunt; de quibus vero, quia ad ſcopum noſtrum non pertinent, hic plura haud dicemus.

XXIII.

Arteriarum fabrica.

Ita & *de arteriarum fabrica* multa hic dicere & proferre poſſemus, niſi prolixitatem vitare mallemus, adeoque tantum maxime neceſſaria, quae ad ſcopum noſtrum illuſtrandum faciunt, hic ſum prolaturus. Conſtant unanimi conſenſu ex tunicis, & quidem ſecundum Cel. Dom. PRAESIDEM a) ex *quinque: vaſculoſa* ſcilicet, *celluloſa*, *tendinea*, *musculoſa* & *nervea*, in canalis robuſti conici figuram combinatis; Alii, alio modo numerant. Interea vero praetermiſſis hic aliis arteriarum tunicis, de quarum numero inter Anatomicos adhuc diſceptatur, non *niſi de muſcularibus ac tendineis*, licet nonnulli eas negare voluerint b), pauca proferre neceſſarium eſſe iudicamus. Eas vero musculoſis & tendineis inſtructas esſe, docet primo reſolutio earum anatomica: dum in anatomicis ſuis demonſtrationibus Excell. Dom. PRAESES eas nonſolum in arteriae aortae trunco copioſas & craſſas ſatis demonſtravit, easque etiam ita praeparatas in ſpiritu adhuc conſervat; verum etiam phaenomena, quae quando agunt, ſive quae in actione earum obſervantur, quam manifeſtiſſime hoc comprobant: dum ab impetu & preſſione ſanguinis a cor-

a) In Compend. ſuo anatomico p. 156.
b) qua de re videri poteſt idem libell. Tom. II. p. 120. Nota 63.

a corde, & ſpeciatim eius ſyſtole, magna vi in illas propulſi, arteriae expanduntur, dilatantur, & attolluntur, id quod in pulſu earum digitis appoſitis clare percipitur; verum etiam quando ſic dilatatae per vim ſuam elaſticam, (quam a musculoſa ac tendinea ſua fabrica habent) ſe rurſus conſtringunt & ſanguinem e corde receptum ulterius verſus extrema magna vi propellunt.

XXIV.

Sructura muſculoſa & contractio in anguſtum.

Conſtat vero haec fabrica tendinea ac musculoſa 1) *ex fibris copioſis annularibus*, tunicas ſive lamellos componentibus varias, ſibi invicem tanquam ſtrata ſuperimpoſitas, plures in maioribus, cavum arteriae in circuli ſive annuli modum ambientibus, & elaſtica ſive musculoſa vi praeditis, prolixius in Celeb. Dom. PRAESIDIS Compend. Anatom. Tom. II. Nota 63. p. 120. deſcriptis, ob quas a DOVGLASSIO arteriae haud male, (ſicuti cor, uterus & veſica) *musculi cavi* appellantur a), & a quibus potiſſimum vis arteriarum elaſtica ſive contrahens, quando in ampliorem diametrum, vi ſanguinis irruentis fuerunt diſtentae, in anguſtiorem ſe rurſus conſtringunt, dependet.

XXV.

Contractio ſecundum longitudinem.

Obſervatur vero nonſolum haec vis conſtringens in arteriis, qua diſtentae vi quacunque in angu-

a) Vid. Diſſert. eius de *Peritonaeo*, a Clariſſ. Dn. HEISTERO Filio, pie ſuperiori anno defuncto, ex Anglico latine quondam reddita p. 55.

guſtius ſpatium ſe rurſus conſtringere, ſive amplitudinem earum minuere poſſunt; verum etiam in iis vis deprehenditur, qua *ſecundum longitudinem ſe contrahunt*, quae vis potiſſimum obſervatur, quando arteria quaedam paullo maior, transverſim vel ex parte, vel tota diſſecatur. Quando enim hoc ultimum fit, vel etiam in mortuo animali experimentum inſtituitur, pars cor reſpiciens, verſus cor; pars vero extrema, cum extremis connexa, verſus extrema, atque ſic utraque pars ſectae arteriae vetſus ſua extrema retrahitur, eadem prorſus ratione, ac ſi, quando chorda quaedam tenſa diſcinditur, *partes diſſectae verſus extrema ſua ſe retrahunt*. Quando autem *pars tantum arteriae* & quidem dimidia circiter, aut adhuc plus quam dimidia, transverſim *diſſecatur*, partes diſſectae eadem fere, ut modo diximus, ratione verſus cor & extrema ſe retrahunt, quod vi tunicae & *tendineae* & *nerveae*, muſculoſas annulares fibras extus & intus ambientis, atque in quibus forte *fibrae per longitudinem exporrectae, licet perſpicue ſatis videri nequeant*, fere ut in aſpera arteria & bronchiis pulmonum, quae vi tunicae ſuae interioris longitudinem ſuam breviorem reddunt, ac pulmonem vel centies flatu diſtentum, etiam adhuc in mortuis, centies rurſus conſtringunt, atque ſic & haec & arteriae ob hanc fabricam ex analogia cum aſpera arteria ſimilem, in perpetuo ſunt niſu ſe abbreviandi, ſive ſecundum longitudinem ſe contrahendi, a) unde

D fit,

a) hae *fibrae* quidem *longitudinales* difficulter demonſtrari poſſutn, ſicut

fit, ut in vulnere arteriae paullo maiori, transverſim inflicto, difficilius non ſolum ſanguinis profuſio cohibeatur, verum etiam glutinatio quam difficillime obtineatur: quia ob dictam rationem illud vulnus ab ipſa natura & fabrica arteriae ſemper diſtrahitur, ut claudi vel glutinari aut vix aut ſaltem quam difficillime queat. Contra ex hoc phaenomeno illuſtratur, *quare vulnus ſecundum longitudinem inflictum*, ſicut hoc noſtrum erat, *facilius coeat.* Ex eodem etiam adhuc fundamento provenire exiſtimo, quod & homines & animalia vulnerata, quae ex haemorrhagia moriuntur, in ultimo vitae termino, ſive in agone, ut vulgo dici ſolet, *extremorum convulſivis motibus afficiantur:* quia vaſa ſanguine exinanita, adeoque vi diſtendente iam deſtituta, ſe ad omnem menſuram & ſic etiam ſecundum longitudinem ſe conſtringunt, atque ſic extrema ſua verſus cor, tanquam principium & punctum quaſi fixum arteriarum, retrahere & cum impetu quaſi rapere nituntur.

XXVI.

Vulnus quid, exponitur.

Expoſita arteriae natura, & ſimul quid *cruralis* ſit, explicandum mihi nunc eſt, *quid vulneris nomine* intelligatur. Hoc vero nihil aliud hic intelligo, quam *ſolutam unitatem* ſive unionem *partium mollium* a vi

ſicut Cel. MORGAGNIVS iam in Adverſ. ſuis Anatom. II. p. 78. docuit: attamen ex vi hac contractili, tales vel forte etiam *ſpirales* annularibus mixtas adeſſe, ſuſpicandum eſt, licet demonſtrari nequeant.

a vi externa, & quidem utplurimum ab inſtrumento acuto (ſicut in noſtro aegro factum eſt) excitatum. Hic vero in noſtro aegro nonſolum cutis & pinguedo, verum etiam *ipſa arteria cruralis*, cum incumbente hic muſculo ſartorio vulnerata atque inciſa eſt, ſicuti ex loco, quo vulnus hoc erat, conſpici & ex largiſſima ſanguinis profuſione diiudicari poterat.

XXVII.

Vulnera cruralis arteriae periculoſiſſima.

Quod vero vulnera huius arteriae periculoſiſſima, atque plerumque *funeſta ac mortifera*, ſive, ut vulgo dicunt, *lethalia* ſint, ob ſubitaneam eamque ingentem ſanguinis profuſionem, iam ſupra §. XX. indicavimus, atque vix ullus eſt prudens, qui hac de re vel unquam dubitavit; cum tot exempla proſtent eorum, qui brevi inde mortui ſint. Interea tamen haec vulnera *non pro abſolute lethalibus ſemper habenda eſſe*, non ſolum praeter alios EXC. DOM. PRAESES oſtendit; a) verum vivo etiam, ut dici ſolet, exemplo, noſter vulneratus demonſtrat, quia in tempore auxilium petiit, atque convenientiſſima curandi ratione ipſi proſpectum eſt: primo ſiſtendo ſanguinis profluvium, novumque fluxum prohibendo, ac deinde etiam vulnus rite obligando ac glutinando. Quomodo autem EXC. DOM. PRAESES ſanguinis fluxum cohibuerit, iam in caſu §. VIII. & ſeq. expoſitum eſt, ideoque reſtat, ut de glutinatione tantum hic adhuc dicamus.

 XXVIII.

a) In Inſtit. Chirurg. ſuis. p. 52.

XXVIII.

Quid hic factum in haemorrhagia nova.

Antequam vero hanc exponamus, monendum prius eſt, altero die, forte ex relaxatis faſciis, profluvium ſanguinis ex vulnere rediiſſe; quod vero conſtricto paullulum torculari, novisque ſpleniis vulneri ſuperimpoſitis, aliaque adhuc faſcia ſuperiniecta rurſus cohibitum eſt, quaeque ita ad quartum usque diem relictae ſunt, aegro ſatis bene ſe habente. Interea tamen Ill. Dom. PRAESES ſemper inſtrumenta, quae ad arteriam laeſam, acu aliisue ferramentis ligandam neceſſaria ſunt, parata ſervavit, ut in caſu neceſſitatis iis mox uti poſſet.

XXIX.

Quid in prima deligatione factum.

Cum vero quarto die vulnus male olere inciperet, praeſertim cum dies calidi inciderent, vulnus primo reſolvendum eſſe iudicavit. Vt vero hoc ſecurius fieret, omnibus prius ad novam deligationem rebus neceſſariis praeparatis, trochleam torcularis paullo conſtrinxit, ac poſtea faſcias lente ac prudenter, me aliisque Studioſis Medicinae praeſentibus, reſolvi curavit. Faſciis reſolutis, ſplenia, quae ſponte quaſi aut facile ſaltem recedebant, ſanguine ebria ipſe blande removit: ſub quibus larga ſatis ſanguinis foetidi copia latebat, quae tunc effluebat, ſanguine novo aut recenti non prodeunte. Cum vero inferius ſplenium una cum lycoperdo & linamentis vulneri impreſſis fortius adhuc inhaererent, ea & hic, ſicuti in aliis gravioribus vulneribus, evellere perniciofiſſimum iudicavit, ſed nova ſplenia gradatim maiora, mixtu-

turaque ex aqua calcis & ſpiritu vini camphorato imbuta, loco priorum applicavit, & poſtea, ut prima vice §. IX. vulnus deligavit, reſoluta poſtea denuo aliquomodo torcularis trochlea, quantum aeger id commode ferre potuit: quo in ſtatu etiam per triduum rurſus relictus eſt, ea adhibita cautela, ut ſi forte ſanguis e vulnere prodiret, ipſe paullo trochleam adſtringeret: id quod tamen opus non erat.

XXX.

Poſt triduum, quo parum vel nihil ſanguinis penetravit, fasciam, conſtricta prius denuo torcularis trochlea, altera vice reſolvi curavit, remotis poſtea rurſus ſpleniis antiquis, purgatoque vulnere ope linamenti a cruore putreſcente. Linamenta vero carpta una cum lycoperdo vulneri adhuc firmiter inhaerebant, adeoque nihil adhuc hic vi evellendum eſſe praecepit, ſed vulnus tantum unguento digeſtivo ſimplici, ex terebinthina & vitello ovi parato, illinendum eſſe iuſſit expectandumque eſſe dixit, donec ſuppuratione facta, ea quae vulneri ad ſanguinem cohibendum immerſa erant, ſponte ſolverentur atque exciderent, vulnusque, ut nuper factum erat, rurſus obligabatur, relaxata] poſtea iterum paululum trochlea. Ceterum aeger bene ſe habebat atque ab Cel. DOM. PRAESIDE denuo admonitus erat, ut quando forte ſanguinis fluxum aliquem in vulnere ſentiret, quia periulum nondum ſuperatum eſſet, *torcular paullo rurſus conſtringeret;* Ubi vero doloribus inde urgeretur, illud paullulum relaxaret, ne pes *Quid in altera.*

 gan-

gangraena aut ſphacelo corriperetur: id quod etiam ex hac informatione probe didicerat, atque ſe rite obſervaturum eſſe promiſerat.

XXXI.

Torcularis emendati praeſtantia.

Ex quibus forte etiam *praeſtantia huius hic adhibiti torcularis prae vulgari diiudicari poterit*, dum vulgare, poſtquam iniectum eſt, ſemper adiutorem ſive miniſtrum requirit, qui illud perpetuo contineat & firmet; hoc vero ob fabricam ſuam, vel ſponte ſua, parti ita inhaeret, ſicut Medicus ſive director eius id velit; vel facile etiam ab ipſo aegro, ſi miniſtri vel adiutores forte nulli adeſſent, pro neceſſitate vel fortius adſtringi vel relaxari poteſt, ſi hac de re modo prius, ut par eſt, edoctus fuerit, ſicut etiam hic noſter aeger ſaepe fecit. Praeterea quia cingulum ſive lorum huius torcularis non ubique membrum ſive partem, quam ambit, arcte ſtringit, ſicuti vulgare torcular facit, eoque ipſo ſanguini venarum fere omnem refluxum praecludit, verum ab extremis huius torcularis novi laminae transverſae inferioris BB, FF, (vid. Cel. Dn. PRAESIDIS Inſtit. Chirurg. Tab. V. fig. 6.) quaſi fulcris ſuſtentatur, ne partes vicinas omnes nimium comprimere poſſit, utrinque motui ſanguinis aliquod ſpatium relinquitur, ut reditum ſuum ad cor, per venas utrinque hic collocatas, utcunque continuare queat; cum alias in vulgaris uſu, ſi in eiusmodi laeſionibus diu in parte laeſa relinquendum eſt, ob venas omnes valde compreſſas, pars infra vulnus vehementer intumeſcat, indeque

gangraena aut ſphacelo corriperetur: id quod etiam ex hac informatione probe didicerat, atque ſe rite obſervaturum eſſe promiſerat.

XXXI.

Torcularis emendati praeſtantia.

Ex quibus forte etiam *praeſtantia huius hic adhibiti torcularis prae vulgari diiudicari poterit*, dum vulgare, poſtquam iniectum eſt, ſemper adiutorem ſive miniſtrum requirit, qui illud perpetuo contineat & firmet; hoc vero ob fabricam ſuam, vel ſponte ſua, parti ita inhaeret, ſicut Medicus ſive director eius id velit; vel facile etiam ab ipſo aegro, ſi miniſtri vel adiutores forte nulli adeſſent, pro neceſſitate vel fortius adſtringi vel relaxari poteſt, ſi hac de re modo prius, ut par eſt, edoctus fuerit, ſicut etiam hic noſter aeger ſaepe fecit. Praeterea quia cingulum ſive lorum huius torcularis non ubique membrum ſive partem, quam ambit, arcte ſtringit, ſicuti vulgare torcular facit, eoque ipſo ſanguini venarum fere omnem refluxum praecludit, verum ab extremis huius torcularis novi laminae transverſae inferioris BB, FF, (vid. Cel. Dn. PRAESIDIS Inſtit. Chirurg. Tab. V. fig. 6.) quaſi fulcris ſuſtentatur, ne partes vicinas omnes nimium comprimere poſſit, utrinque motui ſanguinis aliquod ſpatium relinquitur, ut reditum ſuum ad cor, per venas utrinque hic collocatas, utcunque continuare queat; cum alias in vulgaris uſu, ſi in eiusmodi laeſionibus diu in parte laeſa relinquendum eſt, ob venas omnes valde compresſas, pars infra vulnus vehementer intumeſcat, inde-

que

rit, eumque ſic, commendato vitae apto regimine, valere iuſſit.

XXXIII.

Quid ſequentibus deligationibus factum.

In ſequentibus deligationibus, quas tertio vel quarto tantum quovis die Ill. Dn. PRAESES reiterabat & quibus ſemper interfui, eadem deligandi ratione actum eſt, ut XXXI. deſcripſi; niſi, quod in quinta vel ſexta deligatione, primo vulneri imponendo ſplenio laminam ſubovatam metallicam immitti ſemper curaverit, pro arteriae vulnere tanto melius comprimendo, firmioreque cicatrice in eadem producenda, atque ſimul pro nova ſanguinis profuſione & anevryſmate certius avertendis. Quibus factum eſt, ut ſic vulnus ſenſim ſit imminutum, atque tandem tempore duorum menſium feliciter omnino glutinatum: ubi ſolum hoc adhuc monere volui, quod torcular in femore ad quartam usque hebdomadem, cum regimine dicto, circa femur in conſueto loco relictum ſit, ultima tamen hebdomade paullo minus, quam antea conſtrictum: reliqua vero ſplenia tam vulneri, quam trunco arteriae impoſita, una cum lamina metallica ac convenienti regimine, quod aeger ſanitatis cupidus quam accuratiſſime ſervavit, ad finem usque curationis, praedicta ratione continuata ſunt, niſi quod ultimis hebdomadibus loco unguenti digeſtivi linamenta carpta inferiora balſamo copaivae fuerint imbuta.

XXXIV.

Quid ad

Denique cum ad finem fere curatio perveniſſet

ſet Ill. Dn. PRAESES uberius adhuc ſollicitus fuit de anevrysmate avertendo, id quod alias facile, licet eiusmodi vulnera etiam ſanata ſint, poſtea adhuc ſupervenit. a) Ad hoc vero praeſtandum, non ſolum ſubovatam laminam quandam metallicam, quinta vel ſexta deligatione, ut modo §. XXXIII. diximus, vulneri ſuperimponi curavit, verum etiam machinam aptam coriaceam aegro propoſuit, quam ipſi, ſanato etiam vulnere, circa locum vulneris diu geſtandam ſuaſit, ut ſic recens nimisque mollis tunc adhuc arteriae cicatrix, donec probe induretur, compreſſa ſervetur: quia alias facile, niſi ſic impediatur, anevrysma periculoſum ſequeretur. Hoc cum vulneratus intelligeret, ipſe ſibi huiusmodi machinam confecit, quam fig. 2. & 3. exhibemus, & quae ita ſe habet.

Anevrysma avertendum factum ſit.

XXXV.

Confici iuſſit *lorum coriaceum* ſatis amplum, (vid. fig. noſtra 2. litt. A. A.) quo femoris partem inferiorem in loco, ubi vulnus fuit, ope fibularum B.B. & minorum lororum C.C., apte cingi atque conſtringi queat. Huic inſeri curavit laminam illam ferream, corio molli obductam, litt. D, cicatrici, ſubmiſſo prius ſpleniolo, adaptandam; *alterum poſtea lorum anguſtius*, at multo longius E E, dum prius A A, pedi erat circumductum, circa infimam ventris partem

Machina ad Anevrysma hic praecavendum nova.

E fir-

a) vid. non ſolum Dn. PRAESIDIS Inſt. chirurg. de *arteriarum laeſionibus*, in vulneribus vel *venae ſectione*, & capite de *Anevrysmate*, verum etiam praeſtantiores ſcriptores alios de iisdem argumentis.

firmandum & fibula F, quoque per extremum GG ibidem adſtringendum, id quod per duo lora ſive fruſtra coriacea HH, HH, ad perpendiculum deſcendentia, cum inferiori AA ſuturis iungebatur, ne hoc deorſum cedere & locum laeſum relinquere potuerit, id quod in fig. 3., quomodo femori iniectum fuerit; oſtenditur, ubi litterae huic figurae adiectae idem notant, quod in figura praecedenti: hinc brevitatis ſtudioſus hic ea, quae modo dicta ſunt, repetere nolo. Hoc vero ſolum adhuc indicare volui, quod vulneratus hac machina adhuc dum utatur.

XXXVI.

An femur in eiusmodi vulneribus ſit amputandum.

Porro cum initio huius curationis non adeo certus eſſe potuerit Dn. PRAESES, an haec hactenus deſcripta curandi ratio ex voto ſit ſucceſſura, ſicut §. VI. iam dictum eſt, cum ſaepius *amputationem femoris* deſideret, quemque modum etiam multi Scriptores Chirurgici adhuc, tanquam unicum & praeſtantiſſimum, tam in arteria brachiali, quam curali vulnerata, remedium commendant; aut ex Dn. PRAESIDIS ſententia, a) ligatura prius arteriae ope fili circumducti tendanda ſit, hic etiam, cum primum ad aegrum hunc vocaretur, ferramenta ad hanc ligaturam neceſſaria ſecum attulerat, ut in caſu neceſſitatis,

a) vid. D. *Moebii* diſſert. ſub Dn. PRAES. praeſidio A. 1730. hic defenſa, titulo Obſervat. Medic. p. 18. & Compend. eius Anat. Tom. II. p. 126. itemque in Inſt. Chirurg. p. 91. & de Anevryſm. p. 445.

tis, ubi descripta methodus forte non sufficeret, *ligaturam* arteriae huius laesae, quam apud alios Scriptores adhibitam hic fuisse, hactenus nondum reperi, instituere posset, quam alias aliquoties cum successu optato *in arteria brachiali & radiali perfecerat:* atque propterea iam, tam in Compend. anat. quam Institut. chirurg. locis modo citatis, suasit, *nunquam mox brachium in laesa arteria brachiali*, multo minus in radiali aut cubitali laesa, *esse amputandum*; sed semper prius *ligaturam arteriae laesae esse tentandam*: hac vero frustra adhibita, aut sphacelo superveniente, tandem ad amputationem quoque, tanquam extremum remedium, esse progrediendum.

XXXVII.

Ratio autem quare in eiusmodi vulneribus multi *mox amputationem suaserint, neglecta arteriae ligatura*, haec erat, quod forte *figuris autorum anatomicorum*, quas de *arteria aorta, arteriaque brachiali & femorali* dederunt, nimis crediderint, qui fere omnes, VERHEYENO excepto, *unicum tantum truncum arteriae & brachialis & cruralis delinearunt*, ut videre est in VESALII & EVSTACHII imo & in recentioribus praestantissimis Anatomicis, COVVPERO scilicet in Anat. Corp. humani App. Tab. III. & DRACKIO in Anthropolog. T. XX. aliisque; vel etiam ex VERHEYENI quoque figura exteriorem ramum cum cubito vel tibia non communicare iudicarunt. Verum cum Exp. Dn. PRAESES *duos aliquoties truncos prorsus distinctos*, vel ramos saltem duos *arteriae brachialis* ad *Ratio quare multi mox amputationem male suaserint.*

cubitum & manum procedentes in cadaveribus in brachio deprehenderit, ſicut tam in peculiari illa, modo XXXVI. laudata diſſertatione, iam anno 1730, quam in Compend. eius Anatomico Tom. II. p. 126. deſcripſit, in femore fere quoque alterum maiorem ramum, ſicut VERHEYENVS, ut ſupra iam indicavi, XXI. vidit, atque veriſimile ſit ramos hos exteriores cum ramulis interioris & maioris circa genu communicare, *ligaturam ſemper prius tentandam eſſe, antequam ad crudele & miſerum illud remedium*, extirpationem ſcilicet tanti membri, accedamus, praecipit.

XXXVIII.

Figura quadam hoc illuſtratur.

Cum vero figuram, quam iam dudum hanc ob cauſſam delineari curavit, nondum publicae lucis expoſuerit, operae pretium eſſe iudicavi, ſi & hanc utilitatis publicae cauſſa in re tam ardua hic exhiberem, ut Chirurgi non temere impoſterum eiusmodi in caſibus ad amputationem, quae nunquam ſine periculo eſt, accedant, atque vulneratis multis membra adeo neceſſaria conſerventur. Haec vero ita ſe habet. In fig. 4. oſtenditur brachium dextrum AAA, tegumentis communibus denudatum; B. musculus deltoides; C. truncus arteriae brachialis iuxta deltoidem, ab axillari arteria proueniens; D. locus ubi hoc in cadavere in duos ramos EE & FF dividebatur, quorum exterior EE, in latere musculi bicipitis externo ſitus erat, & inde ad cubiti flexuram, indeque ſupra radium ad pollicem & manum, adeoque in externo brachii latere progrediebatur; *alter ſive in-*

internus, ad interius latus bicipitis, ubi alias truncus primarius collocari ſolet, ſitus erat, & iuxta os cubiti ſive ulnae ad manum pergebat G, ibique per anaſtomoſes cum priori iungebatur. Quando autem eiusmodi rami arteriae in parte aliqua ſibi invicem adeo propinqui ſunt, haud facile contingit, quod non etiam in itinere hinc inde per ramulos e lateribus prodeuntes, & ſpeciatim circa cubiti articulum per *anaſtomoſes*, ut vulgo dicunt, iungantur, atque ſic inter ſe invicem ita communicent, ut uno ligato, per alterum adhuc integrum & apertum, vel etiam per plures minores ſanguis in partes eas, quas hic nutrire alias ſolitus erat, penetrare, eos ramulos tandem, quantum ſatis eſt, ſenſim dilatare, eiusque vicem ſic ſupplere queat.

XXXVIIII.

Ne vero hoc ita in cerebro tantum excogitatum ſive confictum eſſe videatur, perſuadere me poſſunt *exempla eorum*, qui hac ratione ab Dn. PRAESIDE *hic olim curati ſunt*, atque adhuc vivunt; ubi in vulnere interioris rami FF in brachio, arteriam, ſicuti alias in Anevrysmate curando mos eſt, *filo ope acus curvae* Tab. I. fig. X. *aut peculiaris ferramenti*, quale Tab. VIII. fig. 4. in Inſt. ſuis Chirurg. exhibet, aliove ſimili ligavit, & vulnus poſtea ſecundum artem & deligavit & curavit: quo factum eſt, ut filum tandem putridum ſponte ceciderit, & vulnus ita coiverit, ut aegri poſtea nullum damnum in brachio ſenſerint, ſed ſucceſſu temporis eo ita, ut ante vulnerationem, uti potuerint. *& exempl.*

XL.

Ramuli minores arteriarum se ampliari posse probatur.

Posse vero ramulos minores se ita sensim dilatare, ut §. XXXVIII. diximus, Clar. DN. PRAESES inde suspicatur, quia cum aliquando truncum arteriae brachialis internum, graviter vulneratum, praedicta ratione supra vulnus ope fili circumducti ligasset, *intra triduum nullum in arteria iuxta carpum posita*, quae a Medicis explorari solet, *pulsum sentire aut percipere potuit:* posthaec vero hanc arteriam primo levissime micare, sensim vero sensimque plenius pulsare sensit, indicio manifesto, quod initio post ligaturam minores illi ramuli, per quos communicatio maioris cum minori fit, sanguinem non nisi exigua copia transmisisse, quae parva copia pulsum excitare adhuc nondum potuit; sed pedetentim ita eos ampliatos fuisse, ut sanguis tandem post aliquot dies libere & facile & tandem, pleno quasi rivo, ad arteriam carpi transire, sicque brachium integrum & manum nutrire rite valuerit.

XLI.

Conclusio & corollaria.

Ex his igitur, nisi me omnia fallunt, sponte sequi existimo, quod in eiusmodi *vulneribus arteriarum brachialium & cruralium* primo methodus haec in *nostro hoc aegro usurpata*, sit *tentanda;* sed si hac forte sanguis cohiberi & res expediri nequeat, *ligatura* deinceps *arteriae per filum* adhibenda; sin vero post hanc *sphacelum forte partes inferiores occupare deprehendimus*, amputatio denique tunc demum, tanquam extremum & unicum adhuc, quod superest remedium, sit instituenda.

F I N I S.

Explicatio Tabulae aeneae.

Fig. 1. oſtendit femur dextrum; A. notat vulnus arteriae laeſae; B. C. locum, ubi torcular, impoſita prius ad B faſcia convoluta & craſſa, applicabatur & ad C, ſuppoſito ſplenio craſſo, trochlea ſtringebatur.

Fig. 2. Denotat machinam uſurpatam ad praecavendum anevrysma. A. A. lorum coriaceum, quatuor digitos circiter latum, quod fibulis B. B. & loris minoribus C. C. cicatrici, ſubiecto prius ſpleniolo, lamina ferrea, corio molli obducta, lit. D. applicata, conſtringebatur. EE demonſtrant aliud lorum, longius & pollicem circiter latum, circa ſuperiorem femoris partem fibula F. & extremo, foraminibus praedito GG, firmandum. H. H., H. H. ſignificant duo fruſta coriacea annexa, lora AA. & E E. nectentia, ne illud locum laeſum relinquere potuerit.

Fig. 3. Exhibet machinam fig. 2. femori ſanato applicatam: cuius litterae idem indicant, quod in fig. 2.

Fig. 4. Repraeſentat brachium A. A. A. in quo B exhibet muſculum Deltoidem, C truncum arteriae brachialis, iuxta Deltoidem ex arteria axillari provenientem, D. locum ubi hic in duos ramos, nimirum EE ad latus muſculi bicipitis externum abeuntem, & FF ad interius bicipitis latus progredientem dividebatur. G. locum, qui ramos EE & FF per anoſtomoſin in manu coniungebat.

) o (

INDEX CONTENTORVM.

1(15)